

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน

หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม
เศรษฐศาสตร์ และภูมิศาสตร์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่

๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ และภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูและนักเรียนมีสื่อการเรียนรู้ใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้และพัฒนาการเรียนการสอนในสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ และภูมิศาสตร์ ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ศึกษานิเทศก์ ครู อาจารย์ จากสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดทำต้นฉบับ

เนื้อหาสาระหนังสือเล่มนี้ แบ่งออกเป็น ๑๐ หน่วย คือ กฎหมายที่ควรรู้ การเมือง การปกครอง รัฐธรรมนูญ สิทธิมนุษยชน ปัญหาทางสังคม วัฒนธรรม กลไกราคาและบทบาทหน้าที่ของรัฐบาลในระบบเศรษฐกิจ การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจมหภาค และทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้ ดังที่ปรากฏในหนังสือ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ และภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เล่มนี้ จะอำนวยความสะดวกต่อการเรียนการสอนสำหรับครูและนักเรียนได้เป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณคณะกรรมการจัดทำหนังสือเรียน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องที่มีส่วนช่วยให้การจัดทำหนังสือเล่มนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีทุกประการ

(นายชินภัทร ภูมิรัตน)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ISBN : 978-974-01-9877-2

พิมพ์ครั้งที่ ๑ จำนวน ๑๕,๐๐๐ เล่ม

พ.ศ. ๒๕๕๕

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว

๒๒๔๙ ถนนลาดพร้าว แขวงสะพานสอง เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ ๑๐๓๑๐

โทรศัพท์ : ๐ ๒๕๓๘ ๓๐๓๓, ๐ ๒๕๑๔ ๔๐๓๓ โทรสาร : ๐ ๒๕๓๙ ๙๙๕๖

จัดจำหน่าย : องค์การค้าของ สกสค.

๖๙ อาคาร ๙ ถนนราชดำเนินกลาง แขวงบวรนิเวศ

เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐ โทรศัพท์ : ๐ ๒๖๒๙ ๑๙๑๐-๑๑

โทรสาร : ๐ ๒๒๘๐ ๓๖๘๐, ๐ ๒๒๘๒ ๕๘๓๐

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์

หน่วยที่ ๑	กฎหมายที่ควรรู้.....	๑
หน่วยที่ ๒	การเมืองการปกครอง.....	๒๖
หน่วยที่ ๓	รัฐธรรมนูญ	๔๐
หน่วยที่ ๔	สิทธิมนุษยชน	๖๑
หน่วยที่ ๕	ปัญหาทางสังคม	๗๙
หน่วยที่ ๖	วัฒนธรรม.....	๑๐๔
หน่วยที่ ๗	กลไกราคาและบทบาทหน้าที่ของรัฐบาลในระบบเศรษฐกิจ	๑๓๓
หน่วยที่ ๘	การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	๑๕๗
หน่วยที่ ๙	เศรษฐกิจมหภาค.....	๑๗๐
หน่วยที่ ๑๐	ทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้	๑๙๑

กฎหมายที่ควรรู้

ตัวชี้วัด

- ♦ อธิบายความแตกต่างของการกระทำความผิดระหว่างคดีอาญาและคดีแพ่ง

สาระการเรียนรู้แกนกลาง

๑. ลักษณะการกระทำความผิดทางอาญาและโทษ
๒. ลักษณะการกระทำความผิดทางแพ่งและความรับผิดชอบทางแพ่ง
๓. ตัวอย่างการกระทำความผิดทางอาญา เช่น ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์
๔. ตัวอย่างการกระทำความผิดทางแพ่ง เช่น การทำผิดสัญญา การทำละเมิด

เรื่องที่ ๑

การกระทำความผิดทางอาญาและโทษ

การกระทำความผิดทางอาญาเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของมนุษย์มากที่สุดเรื่องหนึ่ง จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาเพื่อที่จะได้ทราบว่าการกระทำใดบ้างที่เป็นความผิดในทางอาญาและมีโทษตามที่กฎหมายกำหนดอย่างไรบ้าง เมื่อมีเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกิดขึ้น สามารถนำความรู้ที่ได้ศึกษามาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทั้งนี้เพื่อให้อยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างสงบสุขอันส่งผลให้ประเทศชาติมีความสันติสุขที่ยั่งยืนตลอดไป

ประมวลกฎหมายอาญา

๑. ลักษณะการกระทำความผิดทางอาญา

การกระทำความผิดทางอาญา หมายถึง การกระทำการ ไม่กระทำการหรือละเว้นหรืองดเว้น ไม่กระทำการใด ๆ ที่มีกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด

ปัจจุบันการกระทำความผิดทางอาญา ส่วนใหญ่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่เรียกว่า “ประมวลกฎหมายอาญา” ซึ่งเกิดจากพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พุทธศักราช ๒๔๙๙ โดยประมวลกฎหมายอาญานับนี้ได้ใช้บังคับมาตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๐ ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญามาหลายครั้งแล้วเพื่อให้เหมาะสมกับสังคมในแต่ละยุคสมัยนั่นเอง นอกจากนี้ การกระทำความผิดทางอาญายังบัญญัติไว้ในกฎหมายฉบับอื่น ๆ ด้วย เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งถ้ามีผู้กระทำความผิดทางอาญาแล้ว จะทำให้สังคมและประเทศชาติความสงบสุข จึงต้องมีเจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด

การกระทำความผิดทางอาญา แบ่งได้ ๒ ประเภท ดังนี้

๑.๑ การกระทำโดยเจตนา

หมายถึง การที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำ และในขณะเดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น เช่น นายดำใช้ปืนเล็งยิงไปที่นายแดง ถ้าถูกกระสุนถูกนายแดงถึงแก่ความตาย นายดำจะมีความผิดฐานฆ่านายแดงตายโดยเจตนาตามประมวลกฎหมายอาญาซึ่งมีระวางโทษถึงประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี เป็นต้น ถ้าข้อเท็จจริงเปลี่ยนไปปรากฏว่าลูกกระสุนไม่ถูกตัวนายแดงเลยหรือถูกแต่นายแดงไม่ตาย เช่นนี้นายดำมีความผิดฐานพยายามฆ่านายแดงโดยเจตนา ซึ่งอัตราโทษจะเหลือเพียงสองในสามของความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนาเท่านั้น

ในบางกรณีผู้กระทำความผิดไม่มีเจตนาในผลของการกระทำที่เกิดขึ้น แต่กฎหมายบัญญัติให้ผู้กระทำต้องรับผิดชอบในผลของการกระทำของเขาด้วย เช่น นายเอต้องการทำร้ายนายบี จึงเอามีดตีที่แขนนายบีแต่นายบีเสียหลักล้มลงศีรษะกระแทกพื้นถึงแก่ความตาย เช่นนี้แม้นายเอจะมีเพียงเจตนาที่จะทำร้าย แต่ผลของการทำร้ายทำให้นายบีถึงแก่ความตาย ตามประมวลกฎหมายอาญานายเอมีความผิดฐานทำร้ายร่างกายนายบีจนเป็นเหตุให้นายบีตายโดยไม่เจตนา ซึ่งมีระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี เป็นต้น

๑.๒ การกระทำโดยประมาท

หมายถึง ผู้กระทำความผิดมิได้มีเจตนากระทำความผิด แต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวัง เช่นว่านั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่ เช่น นายเขียวขับรถยนต์ด้วยความรวดเร็วแล้วรถเกิดเสียหลักไปชนนายเหลืองซึ่งเดินอยู่ริมถนนถึงแก่ความตาย แม้นายเขียวมิได้มีเจตนาที่จะฆ่านายเหลือง แต่ตามภาวะ วิสัย และพฤติการณ์การขับที่รถยนต์ไม่สมควรจะใช้เวลารวดเร็ว ดังนั้นการที่รถยนต์ที่นายเขียวขับมาเกิดเสียหลักไปชนนายเหลืองถึงแก่ความตายจึงเป็นการกระทำโดยประมาท นายเขียวมีความผิดฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้นายเหลืองตายโดยประมาท ซึ่งมีระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท

ข้อสังเกต

(๑) การฟ้องร้องดำเนินคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสามารถดำเนินการได้โดยบุคคล ๒ กลุ่ม กลุ่มแรกคือพนักงานอัยการ กลุ่มสองคือผู้เสียหาย ถ้าต้องการให้พนักงานอัยการ

ฟ้อง ผู้เสียหายต้องมาแจ้งความร้องทุกข์กับพนักงานสอบสวนก่อน แล้วถ้าคดีมีมูลพนักงานอัยการจะดำเนินการฟ้องร้องให้หรือผู้เสียหายจะฟ้องร้องเองก็สามารถกระทำได้โดยจ้างทนายความดำเนินการฟ้องร้องให้

คดีอาญาแยกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ **คดีความผิดอันยอมความได้กับคดีอาญาแผ่นดิน** ในกรณีเป็นคดีความผิดอันยอมความได้เป็นความผิดที่ผู้เสียหายได้รับผลกระทบโดยตรง ผู้เสียหายต้องร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่ภายในสามเดือน นับแต่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด มิฉะนั้นคดีจะเป็นอันขาดอายุความ เช่น **นาย ก** ยักยอกเงินของ**นาย ข** **นาย ข** ต้องแจ้งความร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่ภายใน ๓ เดือน หรือ **นาย ข** ต้องฟ้องคดีอาญานาย ก เองภายในสามเดือน มิฉะนั้นจะดำเนินคดีอาญากับ**นาย ก** ไม่ได้ และ**นาย ข** จะถอนฟ้องหรือยอมความเมื่อใดก็ได้ก่อนคดีถึงที่สุด

ส่วนคดีอาญาแผ่นดินเป็นความผิดที่มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาyingศาลภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้คดียอมขาดอายุความ เช่น คดีฆ่าคนตายโดยเจตนาต้องได้ตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องร้องภายในยี่สิบปี มิฉะนั้นคดียอมขาดอายุความ คดีอาญาแผ่นดินแม้ผู้เสียหายจะไม่ได้ร้องทุกข์ เจ้าหน้าที่ของรัฐยังสามารถสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีได้ และแม้ผู้เสียหายจะยอมความหรือถอนฟ้อง เจ้าหน้าที่ของรัฐก็ดำเนินคดีต่อไปได้

(๒) การฟ้องร้องคดีอาญามีวัตถุประสงค์เพื่อลงโทษทางอาญาต่อผู้กระทำความผิด หากผู้เสียหายประสงค์จะเรียกค่าสินไหมทดแทนอย่างอื่น เช่น ค่าขาดไร้อุปการะ (กรณีการกระทำความผิดทางอาญานั้นทำให้บิดามารดาหรือบุตรของผู้เสียหายเสียชีวิต ผู้เสียหายมีสิทธิเรียกเงินจากผู้กระทำความผิดได้) ค่าปลงศพ ค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น ผู้เสียหายต้องไปฟ้องร้องเป็นคดีแพ่งอีกคดี หรือยื่นคำร้องขอค่าสินไหมทดแทนเพิ่มเข้ามาในคดีอาญาด้วย

ศาลอาญา ถนนรัชดาภิเษก

๒. โทษทางอาญา

ตามประมวลกฎหมายอาญา โทษทางอาญา มี ๕ ประการ ได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน

๒.๑ ประหารชีวิต

เป็นการดำเนินการฉีดยาหรือสารพิษให้ผู้ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดโทษประหารชีวิตถึงแก่ความตาย

๒.๒ จำคุก

เป็นการนำตัวผู้ต้องคำพิพากษาโทษจำคุกไปคุมขังไว้ที่เรือนจำ โดยเริ่มคุมขังตั้งแต่วันที่ มีคำพิพากษา แต่ถ้าผู้ต้องคำพิพากษาถูกคุมขังมาก่อนศาลพิพากษาแล้วให้หักจำนวนวันที่ถูกคุมขังออกจากระยะเวลาจำคุกตามคำพิพากษา เช่น **นายเก่ง**ต้องคำพิพากษาโทษจำคุกหกเดือน ถ้านายเก่งถูกคุมขังมาแล้วสามเดือน**นายเก่ง**จะเหลือโทษจำคุกอีกสามเดือนเท่านั้น เป็นต้น

๒.๓ กักขัง

เป็นการกักตัวผู้ต้องคำพิพากษาไว้ในสถานที่กักขังซึ่งกำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำ สถานที่ตรวจหรือสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน สถานที่กักขัง เช่น ที่อยู่อาศัยของผู้กักขัง หรือที่อยู่อาศัยของผู้อื่น เป็นต้น

๒.๔ ปรับ

เป็นกรณีบุคคลใดต้องโทษปรับต้องชำระเงินให้แก่ศาลตามที่มีคำพิพากษาไว้ หากบุคคลนั้นไม่ยอมชำระ ศาลมีอำนาจยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับได้หรือจะกักขังบุคคลนั้นแทนค่าปรับก็ได้ โดยให้ถืออัตรา ๒๐๐ บาทต่อหนึ่งวัน แต่ห้ามมิให้กักขังเกินหนึ่งปี เว้นแต่ในกรณีศาลมีคำพิพากษาปรับตั้งแต่ ๘๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป ศาลจะให้กักขังแทนค่าปรับเกินหนึ่งปีก็ได้แต่ต้องไม่เกิน ๒ ปี

ในกรณีที่ศาลพิพากษาปรับไม่เกิน ๘๐,๐๐๐ บาท ผู้ต้องโทษปรับซึ่งมิใช่นิติบุคคลและไม่มีเงินชำระค่าปรับ อาจยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่พิพากษาคดีเพื่อขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับได้ โดยศาลจะพิจารณาจากฐานะการเงิน ประวัติและสภาพความผิดของผู้ต้องโทษปรับแล้ว เห็นเป็นการสมควร ศาลจะมีคำสั่งให้ผู้นั้นทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์

แทนค่าปรับก็ได้ ทั้งนี้ ภายใต้การดูแลของพนักงานคุมประพฤติ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หน่วยงานของรัฐ หรือ องค์การซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการบริการสังคม การกุศลสาธารณะหรือสาธารณประโยชน์ที่ยินยอมรับผิดชอบ

๒.๕ ทรัพย์สิน

เป็นกรณีทรัพย์สินใดที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่า บุคคลใดทำหรือมีไว้เป็นความผิด ให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าเป็นของผู้กระทำความผิด และมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ เช่น ยาบ้า อาวุธปืน ที่ใช้ในการกระทำความผิด รถยนต์ที่ใช้ในการกระทำความผิด เป็นต้น

นอกจากโทษต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ศาลจะสั่งกำหนดมาตรการที่กฎหมายเรียกว่า “วิธีการเพื่อความปลอดภัย” ซึ่งไม่ใช่โทษทางอาญา แต่เป็นมาตรการที่กำหนดขึ้นเพื่อความปลอดภัยทางสังคมก็ได้ ดังนี้

- (๑) กักกัน
- (๒) ห้ามเข้าเขตกำหนด
- (๓) เรียกประกันทัณฑ์บน
- (๔) คุมตัวไว้ในสถานพยาบาล
- (๕) ห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง

ข้อสังเกต

การกักกัน เป็นกรณีควบคุมผู้กระทำความผิดติดนิสัยไว้ในเขตกำหนด เช่น เคยลักทรัพย์ผู้อื่น แล้วมาลักทรัพย์อีกภายในสิบปีนับแต่วันที่ผู้นั้นได้พ้นจากการกักกัน หรือพ้นโทษแล้วแต่กรณี ผู้นั้นได้กระทำความผิดซ้ำอีกจนศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าหกเดือนสำหรับการกระทำความผิดนั้น ศาลอาจถือว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดติดนิสัย และจะพิพากษาให้กักกันมีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่า ๓ ปีและไม่เกิน ๑๐ ปีก็ได้ ทั้งนี้เพื่อป้องกันการกระทำความผิด เพื่อดัดนิสัยและเพื่อฝึกอาชีพ สถานที่กักกัน เช่น สถานกักกันนครปฐม เป็นต้น

๓. เหตุยกเว้นความผิด ยกเว้นโทษและลดโทษตามกฎหมาย

การกระทำที่ส่งผลให้เกิดความเสียหายในทางอาญาบางครั้งถ้าการกระทำนั้นเข้าเหตุตามที่กฎหมายกำหนด การกระทำนั้นอาจไม่เป็นความผิด หรือเป็นความผิดแต่ไม่ต้องได้รับโทษ หรือเป็นความผิดแต่ได้รับการลดหย่อนโทษได้ ซึ่งเราจะทำการศึกษาดังต่อไปนี้

๓.๑ เหตุยกเว้นความผิด

เป็นกรณีมีความเสียหายในทางอาญาเกิดขึ้นแต่ข้อเท็จจริงเข้าเหตุที่กฎหมายยกเว้นความผิดให้ ทำให้การกระทำดังกล่าวไม่เป็นความผิดตามกฎหมายอาญา เช่น นายมีดมีเจตนาฆ่านายขาว ชักปืนออกมาเล็งจะยิงนายขาว นายขาวเห็นเช่นนั้นจึงยิงปืนสวนกลับไปถูกนายมีดถึงแก่ความตาย กรณีดังกล่าวถือว่าเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายของนายขาว เพราะนายมีดมีเจตนาจะฆ่านายขาวก่อน และได้เล็งปืนมาทางนายขาว ทำให้นายขาวมีภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย และเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึงนายขาวแล้ว นายขาวจึงมีสิทธิทำการป้องกันชีวิตของตนเองได้ แม้ผลของการกระทำจะให้นายมีดเสียชีวิตก็ตาม การกระทำของนายขาวย่อมไม่เป็นความผิดตามกฎหมายอาญา ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น

๓.๒ เหตุยกเว้นโทษ

เป็นกรณีที่มีเหตุตามกฎหมายยกเว้นโทษให้กับผู้กระทำความผิดทางอาญา ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ต้องรับโทษในผลของความผิดที่ตนเองกระทำขึ้น เช่น นายไก่อำนาจเป็นโจรที่ศีรษะนายหมูแล้วบอกให้นายหมูเอาไม้ตีศีรษะนายเบ็ดมิฉะนั้นจะฆ่านายหมู ด้วยความกลัวนายหมูจึงเอาไม้ตีศีรษะนายเบ็ดจนศีรษะนายเบ็ดแตกเลือดไหล กรณีดังกล่าวการกระทำของนายหมูมีความผิดฐานทำร้ายร่างกายนายเบ็ด แต่เนื่องจากนายหมูกระทำด้วยความจำเป็นเพราะถูกบังคับด้วยอำนาจที่นายหมูไม่อาจหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนได้ ดังนั้นนายหมูจึงไม่ต้องรับโทษในความผิดฐานทำร้ายร่างกายด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น หรือ สามีสลักสร้อยคอทองคำของภริยาไป สามีสักก็ไม่มี ความผิดในข้อหาลักทรัพย์เพราะมีกฎหมายอาญายกเว้นโทษไว้แน่นอน

๓.๓ เหตุลดโทษ

เป็นกรณีกฎหมายลดหย่อนผ่อนโทษให้กับผู้กระทำความผิดเนื่องจากมีเหตุตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น นายไขคนพิการเดินไม่ได้ขณะกำลังนอนอยู่ใต้ถุนบ้าน นายกบได้เอาเท้ามาลูบศีรษะนายไขเล่นแล้วเดินหนี นายไขโมโหจึงเอาก้อนหินขว้างไปที่ศีรษะนายกบ จนศีรษะนายกบแตกเลือดไหล การกระทำของนายไขมีความผิดฐานทำร้ายร่างกายนายกบ แต่เนื่องจากนายไขถูกนายกบเอาเท้าลูบศีรษะก่อนจึงเป็นการข่มเหงนายไขอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม นายไขจึงบันดาลโทสะเอาก้อนหินขว้างไปที่ศีรษะนายกบจนศีรษะนายกบแตกเลือดไหล กรณีนี้ศาลจะลงโทษนายไขน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดฐานทำร้ายร่างกายเพียงใดก็ได้

๔. การกระทำความผิดทางอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สิน

การกระทำความผิดทางอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญามีหลายประการ ซึ่งจะศึกษาในความผิดดังต่อไปนี้

๔.๑ ลักทรัพย์

ตามประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติว่า ผู้ใดเอาทรัพย์สินของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ความผิดฐานลักทรัพย์เป็นความผิดที่ผู้กระทำความผิดจะเอาทรัพย์สินของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น **นายมิด** เห็นรถยนต์ของ**นายขาว**แล้วชอบจึงแอบขโมยเอารถยนต์ของ**นายขาว**ไป **นายมิด**ย่อมมีความผิดข้อหาลักทรัพย์ต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้

๔.๒ วิ่งราวทรัพย์

ตามประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติว่า ผู้ใดลักทรัพย์โดยฉกฉวยเอาซึ่งหน้า ผู้นั้นกระทำความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ ความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์จะเป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีอัตราโทษสูงกว่าความผิดฐานลักทรัพย์ การกระทำความผิดจะมีลักษณะฉกฉวยเอาทรัพย์สินของผู้อื่นไปซึ่งหน้า เช่น **นายแดง** เห็นสร้อยคอทองคำของ**นางเย็น**แล้วอยากได้ จึงเข้าไปกระชากสร้อยที่คอของ**นางเย็น**แล้วหนีไป **นายแดง**ย่อมมีความผิดข้อหาวิ่งราวทรัพย์ต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้

๔.๓ ชิงทรัพย์

ตามประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติว่า ผู้ใดลักทรัพย์โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย เพื่อ

- (๑) ให้ความสะดวกแก่การลักทรัพย์หรือการพาทรัพย์สินนั้นไป
- (๒) ให้ยืมให้ซึ่งทรัพย์สินนั้น
- (๓) ยึดถือเอาทรัพย์สินนั้นไว้
- (๔) ปกปิดการกระทำความผิดนั้น หรือ

(๕) ให้พ้นจากการจับกุม ผู้นั้นกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ ความผิดฐานชิงทรัพย์เป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีอัตราโทษสูงกว่าความผิดฐานลักทรัพย์และวิ่งราวทรัพย์ การกระทำความผิดจะมีลักษณะเป็นการลักทรัพย์ของผู้อื่นโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญในทันใดว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย

เพื่อการใดการหนึ่งที่ระบุในข้อ (๑) ถึง (๕) เช่น **นายฟ้า**ต้องการรถมอเตอร์ไซด์ของ**นายเขียว** **นายฟ้า**จึงใช้ไม้ตีศีรษะของ**นายเขียว**จนแตกเลือดไหล แล้วนำรถมอเตอร์ไซด์ของ**นายเขียว**ขับหนีไป เช่นนี้ **นายฟ้า**ย่อมมีความผิดข้อหาชิงทรัพย์ต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้

๔.๔ ปล้นทรัพย์

ตามประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติว่า ผู้ใดชิงทรัพย์โดยร่วมกันกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้นั้นกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ ความผิดฐานปล้นทรัพย์เป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีอัตราโทษสูงกว่าความผิดฐานลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์และชิงทรัพย์ ซึ่งการกระทำความผิดจะมีลักษณะเป็นการชิงทรัพย์โดยมีผู้ร่วมกระทำความผิดตั้งแต่สามคนขึ้นไป เช่น **นายหนึ่ง** **นายสอง** และ **นายสาม**ต้องการสร้อยคอทองคำของ**นายเอ** ทั้งสามจึงใช้ไม้รุมทำร้าย**นายเอ**จนได้รับบาดเจ็บ เพื่อความสะดวกในการเอาสร้อยคอไป **นายหนึ่ง** **นายสอง** และ**นายสาม**จึงมีความผิดข้อหาปล้นทรัพย์ ต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้

๔.๕ ฉ้อโกง

ตามประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติว่า ผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง และโดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ความผิดฐานฉ้อโกงเป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินประเภทหนึ่ง ลักษณะของการกระทำความผิดจะเป็นการหลอกลวงผู้อื่นด้วยข้อความเท็จหรือปกปิดข้อความจริง โดยการหลอกลวงทำให้ได้ทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม เช่น **นางส้ม**เอาสร้อยคอทองคำมาหลอกลวงขายให้กับ**นางทราย**โดยหลอกลวง**นางทราย**ว่าสร้อยดังกล่าวเป็นทองคำแท้ **นางทราย**หลงเชื่อจึงจ่ายเงินให้นางส้มไป เช่นนี้นางส้มมีความผิดข้อหาฉ้อโกงต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้

สรุป

ความผิดทางอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สินข้อ ๔.๑ ถึง ๔.๔ เป็นความผิดอาญาแผ่นดินที่ยอมความไม่ได้ ส่วนข้อ ๔.๕ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินฐานฉ้อโกงเป็นความผิดอาญาที่สามารถยอมความได้ ยกเว้นความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนเป็นความผิดอาญาแผ่นดินที่ยอมความไม่ได้

วิ่งราวทรัพย์

ปล้นทรัพย์

ชิงทรัพย์

ฉ้อโกง

ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์

๕. การดำเนินคดีอาญาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้นิยามของคำว่า “เด็ก” และ “เยาวชน” ไว้ดังนี้

- เด็ก** หมายถึง บุคคลอายุไม่เกิน ๑๕ ปีบริบูรณ์
- เยาวชน** หมายถึง บุคคลอายุเกิน ๑๕ ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง ๑๘ ปีบริบูรณ์

การจับกุมและควบคุมเด็กหรือเยาวชนต้องกระทำโดยละมุนละม่อม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และไม่เป็นการประจานเด็กหรือเยาวชน และห้ามมิให้ใช้วิธีการควบคุมเกินกว่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือเพื่อความปลอดภัยของเด็กหรือเยาวชนผู้ถูกจับหรือบุคคลอื่น รวมทั้งมิให้ใช้เครื่องพันธนาการแก่เด็กไม่ว่ากรณีใด ๆ เว้นแต่มีความจำเป็นอย่างยั้งอันมีอาจหลีกเลี่ยงได้เพื่อป้องกันการหลบหนีหรือเพื่อความปลอดภัยของเด็กผู้ถูกจับหรือบุคคลอื่น

เมื่อพนักงานสอบสวนได้รับตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งถูกจับ หรือเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหว่ากระทำความผิดถูกเรียกมา ส่งตัวมา เข้าหาพนักงานสอบสวนเอง มาปรากฏตัวอยู่ต่อหน้าพนักงานสอบสวน หรือมีผู้นำตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นเข้ามามอบตัวต่อพนักงานสอบสวน และคดีนั้นเป็นคดีที่ต้องพิจารณาพิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัว ให้พนักงานสอบสวนสอบถามเด็กหรือเยาวชนในเบื้องต้นเพื่อทราบชื่อตัว ชื่อสกุล อายุ สัญชาติ ถิ่นที่อยู่ สถานที่เกิดและอาชีพของเด็กหรือเยาวชน ตลอดจนชื่อตัว ชื่อสกุล และรายละเอียดเกี่ยวกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์กรซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย แล้วแจ้งข้อกล่าวหาให้บุคคลดังกล่าวทราบ และแจ้งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอยู่ในเขตอำนาจเพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

ในกรณีเด็กหรือเยาวชนสำนึกในการกระทำก่อนฟ้องคดีเมื่อคำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม สภาพร่างกาย สภาพจิต อาชีพ ฐานะ และเหตุแห่งการทำความผิดแล้ว หากผู้อำนวยการสถานพินิจพิจารณาเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นอาจกลับตนเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้อง ให้จัดทำ “แผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู” ให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติ ซึ่งเป็นการให้โอกาสกับเด็กหรือเยาวชนที่สามารถกลับตัวเป็นคนดีได้ โดยแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูนี้ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เสียหายและเด็กหรือเยาวชนด้วย

การพิจารณาและพิพากษาคดีให้กระทำการเป็นการลับ และเฉพาะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดีเท่านั้น มีสิทธิเข้าฟังการพิจารณาและคำพิพากษาคดีได้ ซึ่งได้แก่

- (๑) จำเลย ที่ปรึกษาทนายความของจำเลย และผู้ควบคุมตัวจำเลย
- (๒) บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งจำเลยอาศัยอยู่ด้วย
- (๓) พนักงานศาล และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยแล้วแต่ศาลจะเห็นสมควร
- (๔) โจทก์ และทนายโจทก์
- (๕) พยาน ผู้ชำนาญการพิเศษ และล่าม
- (๖) พนักงานคุมประพฤติหรือพนักงานอื่นของสถานพินิจ
- (๗) บุคคลอื่นที่ศาลเห็นสมควรอนุญาต

เมื่อศึกษาการดำเนินคดีอาญาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนแล้วจะเห็นได้ว่ากฎหมายมุ่งคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของเด็กและเยาวชนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากเด็กและเยาวชนเหล่านี้แม้จะพลาดพลั้งกระทำความผิดไปแล้ว แต่บุคคลเหล่านี้ยังเป็นอนาคตของประเทศชาติ กฎหมายจึงต้องมีมาตรการที่เหมาะสมเพื่อให้โอกาสเขากลับตัวเป็นคนดีของสังคมและสามารถที่จะพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าสืบไป

เรื่องที่ ๒

การกระทำความผิดทางแพ่งและความรับผิดทางแพ่ง

การกระทำความผิดทางแพ่งและความรับผิดในทางแพ่งเป็นเรื่องข้อพิพาทระหว่างเอกชนกับเอกชน หรือรัฐกับเอกชนในลักษณะที่ทั้ง ๒ ฝ่าย มีสถานะทางกฎหมายที่เท่าเทียมกัน อาทิ การผิดสัญญาต่าง ๆ ที่ทำไว้ต่อกันอันทำให้คู่สัญญาได้รับความเสียหาย การกระทำจะผิดอันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น เป็นต้น เรียกคดีเหล่านี้รวมกันว่า**คดีแพ่ง** ซึ่งผู้เสียหายจะต้องดำเนินการฟ้องร้องให้ได้รับการชดเชยค่าสินไหมทดแทน จึงเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องเรียนรู้ เพื่อนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ได้

ศาลแพ่ง

๑. การกระทำความผิดทางแพ่งในเรื่องสัญญา

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องสัญญาต่าง ๆ ไว้มากมาย ซึ่งจะศึกษาในเรื่องที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

๑.๑ สัญญากู้ยืมเงิน

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การกู้ยืมเงินเกินกว่า ๒,๐๐๐ บาทขึ้นไปนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญ จะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่ หมายถึง การกู้ยืมเงินเกินกว่า ๒,๐๐๐ บาทขึ้นไปต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ยืม จึงจะฟ้องร้องให้ผู้ยืมรับผิดชอบได้ เช่น นายดำยืมเงินนายแดง ๑๐,๐๐๐ บาท โดยกำหนดชำระวันที่ ๑๕ เมษายน

๒๕๕๔ โดยทั้งสองตกลงกันด้วยวาจาไม่ได้ทำหนังสือสัญญาแต่ประการใด เช่นนี้ถ้าถึงกำหนดชำระหนี้แล้ว นายดำไม่ยอมชำระเงินคืน นายแดงไม่มีสิทธิฟ้องเรียกเงินคืนจากนายดำได้ เป็นต้น

การกู้ยืมเงินที่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ยืม หมายถึงการกู้ยืมเงินที่เกินกว่า ๒,๐๐๐ บาทขึ้นไป ดังนั้นถ้ากู้ยืมเงินไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท ไม่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ยืมก็ได้ เช่น นาย ก กู้เงินนาย ข ด้วยวาจา ๑,๕๐๐ บาท เช่นนี้หากนาย ก ไม่ยอมชำระหนี้ นาย ข สามารถฟ้องให้นาย ก รับผิดชอบได้ แม้ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อ นาย ก ก็ตาม

การกู้ยืมเงินสามารถคิดดอกเบี้ยได้ไม่เกินร้อยละสิบห้าต่อปี หากมีการคิดดอกเบี้ยเกินร้อยละ ๑๕ ดอกเบี้ยย่อมตกเป็นโมฆะทั้งหมด แต่เงินต้นนั้นยังอยู่และสามารถเรียกร้องให้ผู้กู้ยืมชำระหนี้ได้ เช่น นายดำทำสัญญากู้เงินจากนายแดงจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท โดยนายแดงคิดดอกเบี้ยจำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท เมื่อถึงกำหนดชำระหนี้หากนายดำไม่ยอมชำระ นายแดงนำคดีมาฟ้อง ศาลจะพิพากษาให้นายดำชำระหนี้เฉพาะ ๑๐๐,๐๐๐ บาทเท่านั้น แต่ดอกเบี้ยจำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท ย่อมตกเป็นโมฆะ เพราะเป็นการคิดดอกเบี้ยเกินร้อยละ ๑๕ ต่อปี

หลักฐานการกู้ยืมเงินเป็นหนังสือลงลายมือชื่อ ผู้ยืมไม่จำเป็นต้องทำเป็นสัญญาก็ได้ ขอให้มียารายละเอียดว่าใครเป็นผู้ยืม และกู้เงินจากใครเป็นจำนวนเท่าไร เมื่อไรและลายมือชื่อผู้ยืม เช่นนี้สามารถใช้เป็นหลักฐานในการฟ้องร้องได้แล้ว

ตัวอย่างหลักฐานการกู้ยืมเงิน (กรณีมิได้ทำเป็นสัญญา)

ข้าพเจ้านาย ก รักชาติ อยู่บ้านเลขที่ ๑๐ ถนนศรีอยุธยา แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร ได้กู้ยืมเงินจากนาง ข รักสงบ อยู่บ้านเลขที่ ๑๒ ถนนพหลโยธิน แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร เป็นจำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๔ โดยได้รับเงินไปครบถ้วนแล้ว

ลงชื่อ.....ผู้ยืม

นาย ก รักชาติ

ตัวอย่างสัญญากู้ยืมเงิน

ทำที่ ๒๙๕ ถนนราชสีมา แขวงดุสิต
เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

วันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

สัญญานี้ทำขึ้นระหว่าง นายดำ รักชนบท อยู่บ้านเลขที่ ๑๑/๑๕ แขวงห้วยขวาง เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร ซึ่งต่อไปในสัญญาเรียกว่า “ผู้ยืม” ฝ่ายหนึ่ง กับ นางแดง รักกรุงเทพ อยู่บ้านเลขที่ ๒๙๕ ถนนราชสีมา แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ซึ่งต่อไปในสัญญาจะเรียกว่า “ผู้ให้ยืม” อีกฝ่ายหนึ่ง

คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายได้ตกลงทำสัญญาดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ผู้ให้ยืมตกลงให้ผู้กู้ยืมเงินเป็นจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท (ห้าแสนบาทถ้วน) โดยผู้กู้ได้รับมอบเงินจำนวนดังกล่าวไปเรียบร้อยแล้วขณะที่ทำสัญญานี้

ข้อ ๒. ผู้ยืมตกลงให้ดอกเบี้ยแก่ผู้ให้กู้เป็นจำนวนดอกเบี้ยร้อยละ ๑๕ ต่อปี

ข้อ ๓. ผู้ยืมยอมชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยทันทีที่ผู้ให้กู้ทวงถาม หากไม่ชำระยอมให้ผู้ให้กู้ฟ้องร้องบังคับตามกฎหมายได้ทันที

ข้อ ๔. ผู้ยืมยินยอมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายบรรดาที่ผู้ให้กู้จะพึงได้รับอันเนื่องมาจากการผิดข้อตกลงดังกล่าว รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการเตือน ทวงถามให้ชำระหนี้ ตลอดจนค่าฤชาธรรมเนียม ค่าทนายความและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีให้ชำระหนี้ตามสัญญานี้ให้แก่ผู้ให้ยืมด้วย

คู่สัญญาได้อ่านและเข้าใจข้อความตามสัญญานี้โดยตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้าพยานเป็นสำคัญ

ลงชื่อ.....ผู้ยืม
(นายดำ รักชนบท)

ลงชื่อ.....ผู้ให้ยืม
(นางแดง รักกรุงเทพ)

ลงชื่อ.....พยาน
(นายฟ้า สีสดใส)

ลงชื่อ.....พยาน
(นายขาว สว่างใส)

๑.๒ สัญญาค้ำประกัน

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ **ค้ำประกัน** คือ สัญญาซึ่งบุคคลภายนอกคนหนึ่งเรียกว่า ผู้ค้ำประกัน ผูกพันตนต่อเจ้าหนี้คนหนึ่ง เพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ นั้น อนึ่ง สัญญาค้ำประกันนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ค้ำประกันเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่

ค้ำประกันเป็นเรื่องที่บุคคลภายนอกเข้ามาสัญญากับเจ้าหนี้ว่าถ้าลูกหนี้ไม่ยอมชำระหนี้ ตนเองจะเป็นผู้ชำระหนี้ให้ เช่น **นางฟ้า**ทำสัญญากู้เงินยืมจาก**นางส้ม**จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท โดยมี**นางแดง**มาทำสัญญาค้ำประกันการกู้ยืมนี้ดังกล่าวของ**นางฟ้า**ไว้ด้วย หากหนี้ถึงกำหนดชำระหนี้แล้ว**นางฟ้า**ไม่ยอมชำระ **นางส้ม**สามารถเรียกให้นางแดงชำระหนี้ดังกล่าวแทน**นางฟ้า**ได้ เมื่อ**นางแดง**ผู้ค้ำประกันชำระหนี้แทน**นางฟ้า**ลูกหนี้ไปแล้ว **นางแดง**ย่อมมีสิทธิจะไปไล่เบี้ยเอากับ**นางฟ้า**ลูกหนี้ได้ แต่ถ้า**นางแดง**ไม่ยอมชำระหนี้**นางส้ม**เจ้าหนี้นี้ย่อมนำสัญญากู้และสัญญาค้ำประกันไปฟ้องร้องบังคับคดีได้ต่อไป

กรณีเมื่อเจ้าหนี้ใช้สิทธิบังคับผู้ค้ำประกันตามสัญญาค้ำประกันแล้วผู้ค้ำประกันชำระหนี้ไม่ครบถ้วน เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ในส่วนที่เหลือได้ เช่น **นายหนึ่ง**ทำสัญญากู้ยืมเงินจาก**นายสอง**มา ๔๐๐,๐๐๐ บาท โดยมี**นายสาม**เป็นผู้ค้ำประกันนี้ดังกล่าว เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ**นายหนึ่ง**ไม่ยอมชำระหนี้ **นายสอง**จึงเรียกร้องให้**นายสาม**รับผิดชอบตามสัญญาค้ำประกัน **นายสาม**ยอมรับผิดชอบเพียง ๒๐๐,๐๐๐ บาท ดังนั้น**นายสอง**มีสิทธิเรียกร้องให้**นายหนึ่ง**ชำระหนี้ที่เหลืออีก ๒๐๐,๐๐๐ บาทได้

ถ้าหนี้ของลูกหนี้ระงับลงไม่ว่าเพราะเหตุใด ๆ ผู้ค้ำประกันย่อมหลุดพ้นความรับผิดชอบไปด้วย เช่น ลูกหนี้จ่ายเงินชำระหนี้ให้เจ้าหนี้จนหมดสิ้นแล้ว ผู้ค้ำประกันย่อมหลุดพ้นความรับผิดชอบทันที เจ้าหนี้จะไปเรียกร้องใด ๆ จากผู้ค้ำประกันอีกมิได้

ตัวอย่างสัญญาค้ำประกันการกู้ยืมเงิน

ทำที่ ๑๑/๑๕ แขวงห้วยขวาง
เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร

วันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

ข้าพเจ้า นายน้ำเงิน เข้มขัน อยู่บ้านเลขที่ ๑๑/๑๑ แขวงห้วยขวาง เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร ขอค้ำประกันสัญญากู้ยืมเงินฉบับลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นการกู้ยืมเงินระหว่างนายดำ รักชนบท ผู้ยืม อยู่บ้านเลขที่ ๑๑/๑๕ แขวงห้วยขวาง เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร กับ นางแดง รักกรุงเทพ ผู้ให้ยืม อยู่บ้านเลขที่ ๒๔๕ ถนนราชสีมา แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยข้าพเจ้าสัญญาว่าหากนายดำ รักชนบท ผู้ยืม ไม่ยอมชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินฉบับดังกล่าว ข้าพเจ้ายินยอมชำระหนี้เงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้กับผู้ให้ยืมทันทีเมื่อถูกทวงถาม

จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยานทั้งสอง

ลงชื่อ.....ผู้ให้ยืม
(นางแดง รักกรุงเทพ)

ลงชื่อ.....ผู้ค้ำประกัน
(นายน้ำเงิน เข้มขัน)

ลงชื่อ.....พยาน
(นายเหลือง อร่าม)

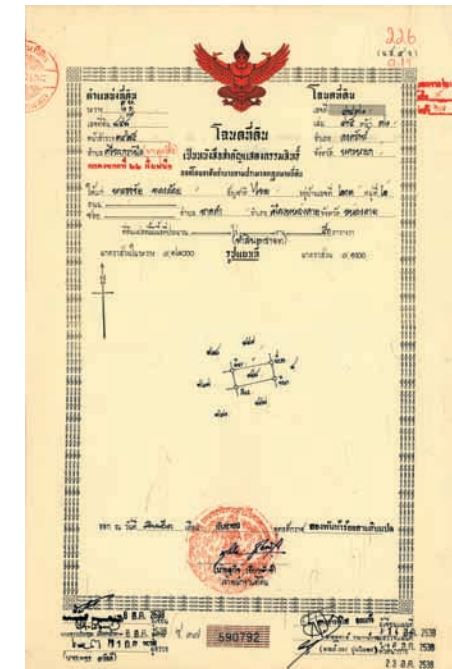
ลงชื่อ.....พยาน
(นายเขียว มรกต)

๑.๓ สัญญาซื้อขาย

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ **ซื้อขาย** คือสัญญาซึ่งบุคคลฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า ผู้ขาย โอนกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินให้แก่บุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง เรียกว่าผู้ซื้อ และผู้ซื้อตกลงว่าจะใช้ราคาทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขาย สัญญาซื้อขายมีคู่สัญญาสองฝ่ายคือผู้ซื้อฝ่ายหนึ่งและผู้ขายอีกฝ่ายหนึ่ง โดยผู้ขายมีหน้าที่โอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้กับผู้ซื้อ และผู้ซื้อมีหน้าที่ใช้ราคาทรัพย์สินนั้นให้กับผู้ขาย

สัญญาซื้อขายทั่วไปโดยหลักไม่ต้องทำเป็นหนังสือ เว้นแต่ถ้าเป็นการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ หรือมีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป รวมทั้งซื้อขายแพหรือซื้อขายสัตว์พาหนะ ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนกับเจ้าหน้าที่ มิฉะนั้นการซื้อขายจะตกเป็นโมฆะ เช่น **นายจันทร**ตกลงขายที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๒๓๔ ให้กับ**นายอังคาร**โดยมิได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนกับเจ้าหน้าที่ สัญญาซื้อขายที่ดินยอมตกเป็นโมฆะ **นายจันทร**จะเรียกให้นาย**อังคาร**ชำระเงินค่าที่ดินก็ไม่ได้ ส่วนนาย**อังคาร**จะเรียกให้นาย**จันทร**ส่งมอบที่ดินก็ไม่ได้ เพราะสัญญาตกเป็นโมฆะไม่มีผลใด ๆ ในทางกฎหมาย

สัญญาซื้อขายสังหาริมทรัพย์ซึ่งตกลงราคาตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบ หรือได้วางประจำหรือได้ชำระหนี้บางส่วนแล้วจึงจะฟ้องบังคับคดีกันได้ เช่น **นายดำ**ได้ตกลงซื้อรถยนต์ของ**นายแดง**เป็นราคา ๔๐๐,๐๐๐ บาท โดย**นายดำ**ได้ชำระเงินบางส่วนให้กับ**นายแดง**ไว้จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หากต่อมานาย**แดง**ไม่ยอมส่งมอบรถยนต์ให้กับ**นายดำ** **นายดำ**มีสิทธิฟ้องเรียกรถยนต์จาก**นายแดง**ได้

โฉนดที่ดิน

ตัวอย่างสัญญาซื้อขายรถยนต์

ทำที่ ๑๒๓๔ ถนนศรีอยุธยา
แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี
กรุงเทพมหานคร

วันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

สัญญานี้ทำขึ้นระหว่าง นายพุท ธรรมชาติ อยู่บ้านเลขที่ ๒๔๕/๒๗ แขวงคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ซึ่งต่อไปในสัญญาเรียกว่า “ผู้ซื้อ” ฝ่ายหนึ่ง กับ นายสุกร์ สงบสุข อยู่บ้านเลขที่ ๑๒๓๔ ถนนศรีอยุธยา แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร ซึ่งต่อไปในสัญญาจะเรียกว่า “ผู้ขาย” อีกฝ่ายหนึ่ง

คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายได้ตกลงทำสัญญาดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ผู้ซื้อได้ตกลงซื้อและผู้ขายได้ตกลงขาย รถยนต์เก๋ง ยี่ห้อ ฮอนด้า หมายเลขทะเบียน สอ ๕๘๙๐ จังหวัด กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ รายละเอียดของรถยนต์ปรากฏตามสมุดคู่มือทะเบียนรถยนต์แนบท้ายสัญญานี้

ข้อ ๒. ผู้ซื้อได้ตกลงซื้อและผู้ขายได้ตกลงขายรถยนต์ตามข้อ ๑ ในราคา ๔๐๐,๐๐๐ บาท (สี่แสนบาทถ้วน) โดยผู้ขายได้รับเงินไว้ครบถ้วนแล้วขณะทำสัญญานี้

ข้อ ๓. ผู้ขายได้ส่งมอบรถยนต์ให้กับผู้ซื้อ และผู้ซื้อได้รับมอบรถยนต์จากผู้ขายในสภาพสมบูรณ์ดีทุกประการ และให้ถือว่ากรรมสิทธิ์ในรถยนต์ได้โอนให้กับผู้ซื้อเรียบร้อยแล้วในวันทำสัญญานี้

ข้อ ๔. ผู้ซื้อตกลงจะดำเนินการเปลี่ยนแปลงชื่อเจ้าของรถยนต์ในสมุดคู่มือทะเบียนรถยนต์ด้วยค่าใช้จ่ายของผู้ซื้อเอง โดยผู้ขายได้จัดทำหนังสือมอบอำนาจ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการดังกล่าวมอบให้ผู้ซื้อเรียบร้อยแล้วในวันทำสัญญานี้

คู่สัญญาได้อ่านและเข้าใจข้อความตามสัญญานี้โดยตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้าพยานเป็นสำคัญ

ลงชื่อ.....ผู้ซื้อ
(นายพุท ธรรมชาติ)

ลงชื่อ.....ผู้ขาย
(นายสุกร์ สงบสุข)

ลงชื่อ.....พยาน
(นายเสาร์ ขอบคนดี)

ลงชื่อ.....พยาน
(นายพฤษ เก่งงาน)

๑.๔ สัญญาเช่าทรัพย์

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ **เช่าทรัพย์สิน** คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่า **ผู้ให้เช่า** ตกลงให้บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่า **ผู้เช่า** ได้ใช้หรือได้รับประโยชน์ในทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่งชั่วคราวเวลาอันมีจำกัด และผู้เช่าตกลงจะให้ค่าเช่าเพื่อการนั้น การเช่าทรัพย์ประกอบด้วยคู่สัญญาสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเรียกว่าผู้เช่า อีกฝ่ายเรียกว่าผู้ให้เช่า โดยผู้ให้เช่ามีหน้าที่นำทรัพย์สินมาให้ผู้เช่าได้ใช้หรือได้รับประโยชน์ชั่วคราวเวลาหนึ่ง และผู้เช่ามีหน้าที่จ่ายค่าเช่าให้กับผู้ให้เช่า โดยผู้เช่าจะไม่ได้รับการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้น

การเช่าสังหาริมทรัพย์ กฎหมายมิได้บังคับว่าต้องทำเป็นหนังสือ แต่การเช่าสังหาริมทรัพย์ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบ มิฉะนั้นจะฟ้องร้องบังคับคดีไม่ได้ เช่น **นายพุท** ทำสัญญาเช่าบ้านจาก**นายเสาร์** โดยทั้งสองได้ทำสัญญาเช่าไว้เป็นหนังสือ เช่นนี้หาก**นายพุท**ค้างชำระค่าเช่า **นายเสาร์**สามารถนำหนังสือสัญญาเช่ามาฟ้องเรียกเงินค่าเช่าต่อศาลได้

ในกรณีถ้าการเช่ามีกำหนดกว่า ๓ ปีขึ้นไป หรือกำหนดตลอดอายุของผู้เช่าหรือผู้ให้เช่า สัญญาเช่าต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ มิฉะนั้นการเช่านั้นจะฟ้องร้องให้บังคับคดีได้แต่เพียง ๓ ปีเท่านั้น เช่น **นายตัน** ทำสัญญาเช่าบ้านจาก**นายอาทิตย์** เป็นเวลา ๑๐ ปี โดยทั้งสองทำสัญญาเช่าเป็นหนังสือแต่ไม่ได้ทำการจดทะเบียนกับเจ้าหน้าที่ หากต่อมาเมื่ออยู่ได้ ๓ ปี**นายอาทิตย์** ได้ขับไล่**นายตัน** ออกจากบ้านเช่า **นายตัน** จะนำสัญญาเช่ามาอ้างต่อศาลเพื่อบังคับให้นายอาทิตย์รับตนเองอยู่ต่อไปอีก ๗ ปีไม่ได้เพราะสัญญามีผลบังคับได้เพียง ๓ ปีเท่านั้น

การทำสัญญาเช่าสังหาริมทรัพย์ กฎหมายห้ามมิให้เช่ากันเป็นกำหนดเวลาเกิน ๓๐ ปี ถ้าทำสัญญาเช่าเกินกว่า ๓๐ ปีให้ลดระยะเวลาเหลือ ๓๐ ปี แต่อย่างไรก็ดีสัญญาเช่าสามารถตกลงระยะเวลาตลอดอายุของผู้เช่าหรือผู้ให้เช่าได้

คอนโดมิเนียม

ตัวอย่างสัญญาเช่าทรัพย์

ทำที่ ๕๕/๙ ถนนพิษณุโลก
แขวงวชิระ เขตดุสิต
กรุงเทพมหานคร

วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๔

สัญญานี้ทำขึ้นระหว่าง นายดำ เพื่อนสนิท อยู่บ้านเลขที่ ๓๐ ตำบลพระบาทวังตวง อำเภอมะพริก จังหวัดลำปาง ซึ่งต่อไปในสัญญาเรียกว่า “ผู้เช่า” ฝ่ายหนึ่ง กับ นายขาว รักสะอาด อยู่บ้านเลขที่ ๕๕/๙ ถนนพิษณุโลก แขวงวชิระ เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ซึ่งต่อไปในสัญญาจะเรียกว่า “ผู้ให้เช่า” อีกฝ่ายหนึ่ง

คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายได้ตกลงทำสัญญาดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ผู้เช่าตกลงเช่าและผู้ให้เช่าตกลงให้เช่าบ้านเลขที่ ๕๕/๙ ถนนพิษณุโลก แขวงวชิระ เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร นับตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๔ จนถึงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๕ โดยผู้เช่ามีวัตถุประสงค์ในการเช่าบ้านเพื่อการพักอาศัยเท่านั้น

ข้อ ๒. ผู้เช่าตกลงให้ค่าเช่าแก่ผู้ให้เช่าเดือนละ ๑๐,๐๐๐ บาท โดยชำระผ่านทางบัญชีธนาคารกรุงเทพ สาขาราชวิถี บัญชีหมายเลข ๑๒๓-๔๕๖๗-๘๙๐ โดยชำระค่าเช่าไม่เกินวันที่ ๕ ของแต่ละเดือน หากผู้เช่าชำระเกินระยะเวลาที่กำหนด ผู้เช่ายอมจ่ายค่าปรับวันละ ๕๐๐ บาท

ข้อ ๓. ผู้เช่าตกลงจ่ายเงินประกันความเสียหายให้กับผู้ให้เช่าเป็นจำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท และผู้ให้เช่าได้รับไปครบถ้วนขณะทำสัญญานี้

ข้อ ๔. ผู้เช่าได้ตรวจสอบบ้านเช่าแล้วปรากฏว่าสภาพสมบูรณ์ดีทุกประการและได้รับมอบบ้านเช่าจากผู้ให้เช่าแล้วในขณะทำสัญญานี้

คู่สัญญาได้อ่านและเข้าใจข้อความตามสัญญานี้โดยตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้าพยานเป็นสำคัญ

ลงชื่อ.....ผู้เช่า
(นายดำ เพื่อนสนิท)

ลงชื่อ.....ผู้ให้เช่า
(นายขาว รักสะอาด)

ลงชื่อ.....พยาน
(นายแดง คนขยัน)

ลงชื่อ.....พยาน
(นายน้ำเงิน คนเก่ง)

๒. การกระทำความผิดทางแพ่งในเรื่องละเมิด

การกระทำความผิดทางแพ่งในเรื่องละเมิดเป็นเรื่องความรับผิดทางแพ่งเรื่องที่สำคัญเรื่องหนึ่ง กฎหมายบัญญัติขึ้นมาเพื่อมุ่งเยียวยาผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบจากบุคคลผู้มากระทำละเมิด มีรายละเอียดที่ควรรู้ ดังนี้

๒.๑ หลักทั่วไป

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อบุคคลใดได้มีการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ซึ่งเป็นเรื่องผิดกฎหมายให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหายต่าง ๆ อันได้แก่ ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างใด ให้ถือว่าบุคคลนั้นทำละเมิดและมีหน้าที่ต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนในสิ่งที่เขาได้ทำไป ซึ่งมีรายละเอียดสำคัญ ๆ ดังนี้

๑) กรณีลูกจ้างกระทำละเมิดในทางการที่จ้าง

นายจ้างต้องร่วมกันรับผิดกับลูกจ้างในผลละเมิดที่ลูกจ้างได้กระทำไปในทางการที่จ้างนั้น เช่น นายจ้างให้ลูกจ้างขับรถยนต์ไปส่งของแล้วลูกจ้างขับรถยนต์ด้วยความรวดเร็วไปชนนายขาว ได้รับบาดเจ็บ เช่นนี้ถือว่าลูกจ้างได้กระทำละเมิดต่อนายขาวและนายจ้างต้องร่วมรับผิดกับลูกจ้างด้วย เนื่องจากลูกจ้างไปกระทำละเมิดจากการทำงานให้นายจ้างนั่นเอง และเมื่อนายจ้างได้จ่ายค่าสินไหมทดแทนให้นายขาวไป นายจ้างมีสิทธิไปไล่เบี้ยเอาคืนจากลูกจ้างได้

แต่ถ้าลูกจ้างกระทำละเมิดเป็นส่วนตัวไม่เกี่ยวกับทางการที่จ้างเช่นนี้นายจ้างไม่ต้องรับผิดร่วมด้วย เช่น นาย ก ลูกจ้างขับรถยนต์ไปส่งของให้กับนาย ข นายจ้าง ระหว่างทางไปพักกินข้าวเลยเจอนายแดงคู่กรณี นาย ก จึงชกนายแดงฟันหักเลือดไหล เช่นนี้นาย ข นายจ้างไม่ต้องรับผิดร่วมด้วย เป็นต้น

๒) กรณีผู้เยาว์หรือคนวิกลจริตกระทำละเมิด

ผู้เยาว์หรือคนวิกลจริตหากไปกระทำละเมิด ผู้เยาว์หรือคนวิกลจริตยังมีหน้าที่รับผิดชอบอยู่ และบิดามารดาหรือผู้อนุบาลของผู้นั้นต้องร่วมรับผิดด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่หน้าที่ดูแลซึ่งทำอยู่นั้น เช่น นายเอผู้เยาว์เอาไม้ตีศีรษะนายบีจนเลือดไหล เช่นนี้นายบีสามารถฟ้องเรียกร้องให้นายเอรับผิดชอบได้และยังสามารถฟ้องให้บิดามารดาของนายเอรับผิดชอบร่วมด้วย เป็นต้น

๓) กรณีความรับผิดชอบของครู อาจารย์ หรือบุคคลอื่นซึ่งรับดูแลผู้เยาว์หรือคนวิกลจริต ครู อาจารย์ หรือบุคคลอื่นซึ่งรับดูแลผู้เยาว์หรือคนวิกลจริตอยู่ ต้องร่วมรับผิดชอบในการกระทำละเมิดของผู้เยาว์หรือคนวิกลจริตด้วย หากพิสูจน์ได้ว่ามิได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควร เช่น นายไก่อผู้เยาว์ระหว่างอยู่ที่โรงเรียนได้เอามัดไปแทงนายเบ็ดเพื่อนร่วมโรงเรียนได้รับบาดเจ็บ เช่นนี้ครูหรืออาจารย์ที่ปรึกษาของนายไก่อต้องร่วมรับผิดชอบกับนายไก่อด้วย เป็นต้น

๔) กรณีสัตว์ไปก่อความเสียหายให้กับบุคคลอื่น เจ้าของสัตว์หรือบุคคลผู้รับเลี้ยงรักษาไว้แทนเจ้าของมีหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้ได้รับความเสียหายด้วย เช่น สุนัขของนายสมชายไปกัดนายหนึ่งได้รับบาดเจ็บ เช่นนี้นายหนึ่งสามารถเรียกร้องให้นายสมชายในฐานะเจ้าของสุนัขรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ เป็นต้น

๕) กรณียานพาหนะอันเดินด้วยกำลังเครื่องจักรกลไปก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น บุคคลใดครอบครองหรือควบคุมดูแลยานพาหนะอย่างใด ๆ อันเดินด้วยกำลังเครื่องจักรกล เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ ไปก่อให้เกิดความเสียหายกับบุคคลอื่น บุคคลนั้นจะต้องรับผิดชอบความเสียหายอันเกิดจากยานพาหนะนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการเสียหายนั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัย หรือเกิดเพราะความผิดของผู้ต้องเสียหายนั่นเอง เช่น นายแก้วขับรถยนต์ไปชนนายไม้ได้รับบาดเจ็บ นายแก้วมีหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้นายไม้ เว้นแต่นายแก้วพิสูจน์ว่านายไม้วิ่งตัดหน้ารถยนต์เอง เช่นนี้ นายแก้วอาจไม่ต้องรับผิดชอบ

อุบัติเหตุรถชน มีผู้บาดเจ็บ

๒.๒ ค่าสินไหมทดแทนซึ่งเกิดจากการกระทำละเมิด

ค่าสินไหมทดแทนซึ่งเกิดจากการกระทำโดยละเมิดเป็นการชดใช้ความเสียหายในทางแพ่งให้กับผู้เสียหาย ถือเสมือนเป็นการเยียวยาผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิด โดยค่าสินไหมทดแทนอาจจะเป็นเงิน ทรัพย์สิน การให้กระทำการหรือไม่ให้กระทำการก็ได้

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ค่าสินไหมทดแทนจะพึงใช้โดยสถานใดเพียงใดนั้น ให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด โดยศาลจะพิเคราะห์เป็นรายคดีแล้วมีคำพิพากษาให้ผู้กระทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามความเหมาะสม

ค่าสินไหมทดแทนอันจะต้องชดใช้ มีหลายประการ ดังนี้

๑) ค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดโดยทั่วไป ได้แก่ การคืนทรัพย์สินให้ผู้เสียหาย หรือใช้ราคาทรัพย์สิน หรือชดใช้ค่าเสียหายใด ๆ อันเกิดจากการกระทำละเมิด

๒) ในกรณีที่ทำให้เขาถึงตาย ค่าสินไหมทดแทน ได้แก่

(๑) ค่าปลงศพ และค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่น เช่น ค่าโลงศพ

(๒) ค่าขาดไร้อุปการะ เช่น กรณีบุตรเสียชีวิต บิดามารดาสามารถเรียกค่าขาดไร้อุปการะจากผู้กระทำละเมิดได้ เป็นต้น

(๓) ค่าขาดแรงงาน ถ้าผู้ตายมีความผูกพันตามกฎหมาย จะต้องทำการงานให้เป็นคุณแก่บุคคลภายนอกในครัวเรือน หรืออุตสาหกรรมของบุคคลภายนอก ผู้กระทำละเมิดต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกที่ต้องขาดแรงงานนั้นไปด้วย

(๔) ถ้ามิได้ตายในทันที ค่าสินไหมทดแทน ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาล รวมทั้งค่าเสียหายที่ต้องขาดประโยชน์ทำมาหาได้เพราะไม่สามารถประกอบการทำงานนั้นด้วย

๓) ในกรณีทำให้เขาเสียหายแก่ร่างกายหรืออนามัย ค่าสินไหมทดแทน ได้แก่

(๑) ค่ารักษาพยาบาล และค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่น

(๒) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างเจ็บป่วย และค่าเสียหายเพื่อการที่เสียความสามารถประกอบการทำงานสิ้นเชิงหรือแต่บางส่วน ทั้งในเวลาปัจจุบันและในเวลาอนาคตด้วย

(๓) ค่าขาดแรงงาน ถ้าผู้เสียหายมีความผูกพันตามกฎหมาย จะต้องทำการงานให้เป็นคุณแก่บุคคลภายนอกในครัวเรือน หรืออุตสาหกรรมของบุคคลภายนอก ผู้กระทำละเมิดต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกด้วย

(๔) ค่าเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน เช่น หนี้เสียโฉมอย่างติดตัว เป็นต้น

๔) กรณีทำให้เขาต้องเสียหายแก่ชื่อเสียง

เมื่อผู้เสียหายยื่นร้องขอต่อศาล ศาลจะสั่งให้ผู้กระทำละเมิดนั้นจัดการตามควรเพื่อให้ชื่อเสียงของผู้เสียหายกลับคืนดีแทนให้ใช้ค่าเสียหาย หรือทั้งให้ใช้ค่าเสียหายด้วยก็ได้ เช่น กรณีการหมิ่นประมาท ผู้เสียหายอาจร้องขอต่อศาลให้สั่งผู้กระทำละเมิดลงโฆษณาขอโทษทางหนังสือพิมพ์ก็ได้ เป็นต้น

การฟ้องร้องต่อศาลในคดีแพ่ง ผู้เสียหายต้องเป็นโจทก์ฟ้องเองหรือมอบอำนาจให้ทนายความกระทำการแทนได้ ซึ่งผู้ฟ้องจะต้องวางเงินค่าขึ้นศาลตามที่กฎหมายกำหนด

สรุป

การเรียนรู้เรื่องการกระทำผิดทางอาญาและทางแพ่ง ทำให้ทราบประเภทของการกระทำความผิดทางอาญามีกี่ประเภท โทษทางอาญามีกี่ประการ เหตุยกเว้นความผิด เหตุยกเว้นโทษและเหตุผลโทษตามกฎหมายมีเรื่องสำคัญอะไรบ้าง การดำเนินคดีอาญาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนมีหลักเกณฑ์อย่างไรบ้าง อีกทั้งได้ทราบถึงการกระทำความผิดทางแพ่งในเรื่องสัญญาหลัก ๆ ว่ามีหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้อย่างไร และกระทำความผิดทางแพ่งในเรื่องละเมิดมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญเช่นไร และสิทธิของผู้เสียหายในการเรียกค่าสินไหมทดแทนว่ามีเพียงใด ในฐานะพลเมืองที่ดีประชาชนทุกคนต้องปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดไว้อันส่งผลให้ประเทศชาติมีความสงบสุขเจริญก้าวหน้าสืบไป

คำถามท้ายบท

๑. นักเรียนอธิบายการกระทำผิดทางอาญาโดยเจตนากับการกระทำโดยประมาทแตกต่างกันอย่างไร
๒. การศึกษาการกระทำผิดทางอาญาทำให้ได้รับประโยชน์อย่างไรบ้าง
๓. การศึกษาการดำเนินคดีอาญาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนมีประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างไรบ้าง
๔. เหตุใดสัญญาผู้ยืมจึงต้องการลายมือชื่อของผู้ยืมเป็นสำคัญ
๕. การเรียนรู้เรื่องการกระทำผิดทางแพ่งเรื่องสัญญามีประโยชน์อย่างไร
๖. ในกรณีนักเรียนถูกผู้อื่นขับรถโดยประมาทชนถึงแก่ความตายนอกจากฟ้องคดีอาญาแล้ว บิดามารดายังมีสิทธิดำเนินการอย่างไร
๗. นักเรียนเปรียบเทียบความผิดทางอาญาและความผิดทางแพ่งในประเด็นดังต่อไปนี้
 - ๗.๑ ผลกระทบหรือความเสียหาย
 - ๗.๒ วิธีดำเนินคดี
 - ๗.๓ โทษที่ผู้กระทำผิดจะได้รับ

ชวนคิดชวนค้น

๑. นักเรียนแบ่งกลุ่มอภิปรายร่วมกันว่าคดีอาญาเรื่องที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันมากที่สุด แล้วนำมาจัดทำป้ายนิเทศ
๒. นักเรียนแบ่งกลุ่มอภิปรายร่วมกันว่าโทษประหารชีวิตยังควรมีอยู่ในประเทศไทยหรือไม่ เพราะเหตุใด
๓. นักเรียนแบ่งกลุ่มศึกษาตัวอย่างสัญญาทางแพ่งกลุ่มละหนึ่งฉบับ แล้วนำมาจัดทำป้ายนิเทศ
๔. นักเรียนแบ่งกลุ่มอภิปรายสัญญาทางแพ่งเรื่องที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันมากที่สุด แล้วนำมาจัดทำป้ายนิเทศ
๕. นักเรียนแบ่งกลุ่มอภิปรายว่ากรณีขับรถโดยประมาทชนคนตายนอกจากจะฟ้องในคดีอาญาแล้วยังสามารถดำเนินการเรียกร้องในด้านใดได้อีก
๖. นักเรียนอภิปรายว่าโทษประหารชีวิตโดยการฉีดยาพิษเหมาะสมกับสังคมไทยหรือไม่ เพราะเหตุใด